

ΑΔΑΕ

ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Ποινικές πτυχές του απορρήτου των επικοινωνιών στο Διαδίκτυο

Αφροδίτη Κουσουνή
Δ.Ν., Δικηγόρος, L.L.M.

Η προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών

- Άρθρο 19 του Συντάγματος: «1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο..»

Αντικείμενο της προστασίας

- Ελευθερία ανταπόκρισης ή επικοινωνίας
- Απόρρητο όλων των μορφών επικοινωνίας με την έννοια της μυστικότητας

Ποιες μορφές επικοινωνίας υπάγονται στο απόρρητο;

- Επιστολογραφία
- Τηλεφωνία (Σταθερή, Κινητή)
- **Διαδίκτυο;;;;;**

- Υποστηρίζεται η άποψη ότι το απόρρητο των επικοινωνιών ΔΕΝ αναφέρεται στο Διαδίκτυο, δεδομένου ότι πρόκειται εξ ορισμού για χώρο που έχει το στοιχείο της δημοσιότητας.

ΌΜΩΣ....

- Επικοινωνία υφίσταται, ακόμη και με το μηχάνημα.
- Η ως άνω άποψη παραγνωρίζει το γεγονός ότι το Διαδίκτυο έχει εν πολλοίς αντικαταστήσει ακόμη και τις πλέον παραδοσιακές μορφές επικοινωνίας (π.χ. τηλεφωνία VoIP).

ΕΠΟΜΕΝΩΣ

Στη σύγχρονη εποχή είναι προφανές ότι δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να εξαιρέσουμε το Διαδίκτυο από το προστατευτικό πεδίο της προστασίας του απορρήτου.

Το ισχύον νομικό πλαίσιο άρσης του απορρήτου

- Η διάταξη του άρθρου **19 του Συντάγματος** που προβλέπει : «Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων»
- Ο **Ν. 2225/1994** (ΦΕΚ Α'121), τα άρθρα 3,4 και 5 του οποίου ρυθμίζουν τις ειδικότερες προϋποθέσεις καθώς και τη διαδικασία που ακολουθείται για την άρση του απορρήτου.
- Το **π.δ. 47/2005** (ΦΕΚ Α'64). Εκεί προβλέπονται οι ειδικότερες τεχνικές και οργανωτικές λεπτομέρειες της διαδικασίας βάσει της οποίας πραγματοποιείται η άρση του απορρήτου
- Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/24/ΕΚ για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η Οδηγία αυτή ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 3917/2011 (ΦΕΚ Α' 22). Με την από 8.4.2014 απόφασή του το ΔΕΕ κήρυξε άκυρη την ως άνω Οδηγία. Ωστόσο ο Ν. 3917/2011 ακόμη βρίσκεται τυπικά σε ισχύ.

Άρση του απορρήτου στο Διαδίκτυο. Ζητήματα

➤ Η εύκολη περίπτωση: Αδικήματα που περιλαμβάνονται στον Ν. 2225/1994 (π.χ. πορνογραφία ανηλίκων ΠΚ 348^Α)

Πού αρχίζουν τα προβλήματα;

➤ Εγκλήματα που ΔΕΝ περιλαμβάνονται στον Ν. 2225/1994, π.χ. εξύβριση τελούμενη μέσω του Διαδικτύου, συκοφαντική δυσφήμιση κλπ.

Το ζήτημα των εξωτερικών στοιχείων της επικοινωνίας

Νομοθεσία

- **Οδηγία 2002/58/ΕΚ**. Στο άρθρο 5 αυτής αναφέρεται ρητά ότι το απόρρητο των επικοινωνιών καλύπτει και τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας.
- **Ν. 3471/2006**, στο άρθρο 4 του οποίου ορίζεται ότι όσον αφορά στα δεδομένα κίνησης η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή μόνον υπό τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που προβλέπονται από το άρθρο 19 του Συντάγματος.
- **ΠΚ 370^Α**, σύμφωνα με το οποίο παραβίαση συνιστά και υπό τις αναφερόμενες εκεί συνθήκες πληροφόρησης ή αποτύπωσης σε υλικό φορέα του περιεχομένου τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ τρίτων ή τα στοιχεία της θέσης και κίνησης της εν λόγω επικοινωνίας

- **Ν. 3783/2009** , στο άρθρο 5 του οποίου προβλέπεται ότι «*Η πρόσβαση των διωκτικών αρχών στα τηρούμενα από τον πάροχο στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού επιτρέπεται υπό τους όρους του άρθρου 4 του ν. 2225/1994 (ΦΕΚ 121 Α), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3115/2003 (ΦΕΚ 47 Α) και του π.δ. 47/2005 (ΦΕΚ 64 Α)*».
- **Ν. 3917/2011** , στο άρθρο 4 του οποίου προβλέπεται ότι «*Τα δεδομένα του άρθρου 5 παρέχονται μόνο στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με τη διαδικασία, τις προϋποθέσεις και τους όρους πρόσβασης που ορίζονται στο ν. 2225/1994*», ενώ στο άρ. 5 απαριθμούνται τα διατηρούμενα δεδομένα κίνησης και θέσης

Οι γνωμοδοτήσεις των Εισαγγελέων του ΑΠ

- Γνωμοδότηση Εισαγγελέα ΑΠ 9/2009 (τα εξωτερικά στοιχεία δεν καλύπτονται από την προστασία του απορρήτου)
- Γνωμοδότηση Εισαγγελέα ΑΠ 12/2009 (δεν προστατεύεται από το άρθρο 19 του Συντάγματος η «εγκληματική επικοινωνία»)
- Γνωμοδότηση Εισαγγελέα ΑΠ 9/2011 (στις περιπτώσεις κακόβουλων κλήσεων ή μηνυμάτων ή μέσω του Διαδικτύου δεν απαιτείται η τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας άρσεως του απορρήτου, καθώς πρόκειται για περιπτώσεις στις οποίες δεν υφίσταται απόρρητο κατά την έννοια του άρθρου 19 παρ. 1 του Συντάγματος).

Νομολογία

Η μία άποψη:

- Ποινικές αποφάσεις
 - ΑΠ 570/2006: «Το συνταγματικό απόρρητο καλύπτει μόνο το περιεχόμενο των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και όχι τα εξωτερικά στοιχεία των επικοινωνιών»
 - ΑΠ 1564/2010: «Δεν αποτελεί απαγορευμένο αποδεικτικό μέσο η αποκάλυψη των εξωτερικών στοιχείων την επικοινωνίας που γίνεται μέσω τηλεφωνικής συνδέσεως και συνδέσεως στο διαδίκτυο»
 - ΑΠ 1801/2016 «Δεν αποτελεί απαγορευμένο αποδεικτικό μέσο η αποκάλυψη των εξωτερικών στοιχείων της επικοινωνίας που γίνεται μέσω τηλεφώνου ή διαδικτύου, όπως είναι ο αριθμός της τηλεφωνικής ή διαδικτυακής συνδέσεως ή των στοιχείων ταυτότητας του κατόχου».

Ο αντίλογος:

- ΣτΕ 1593/2016
« με την προστασία του συνόλου του επικοινωνιακού γεγονότος (περιεχόμενο και δεδομένα επικοινωνίας) από το απόρρητο της επικοινωνίας, ο συνταγματικός νομοθέτης εγγυάται ένα περιβάλλον ιδιαίτερα αυξημένης προστασίας της εμπιστευτικότητας κατά τη διεξαγωγή της επικοινωνίας και συνακόλουθα, της ιδιωτικής ζωής....»
- Έκδοση Βουλευμάτων από δικαστικά συμβούλια (εντελώς ενδεικτικά 613/2016 ΠλημμΑθ «τα εξωτερικά δεδομένα προστατεύονται ως απόρρητη επικοινωνία με τις εγγυήσεις του άρθρου 19 του Συντ.....(υφίσταται) τεχνολογική εξομοίωση των πληροφοριών που αφορούν το περιεχόμενο της επικοινωνίας με εκείνα που αναφέρονται στα εξωτερικά δεδομένα αυτής»

-και η ip διεύθυνση;
 - > Προσωπικό δεδομένο
 - > Στοιχείο επικοινωνίας
 - > **Απόρρητο;**

Απόφαση ΕΔΔΑ της 24^{ης} Απριλίου 2018 Benedik κατά Σλοβενίας: Η χορήγηση στην Αστυνομία πληροφοριών για τον συνδρομητή με βάση δυναμική IP διεύθυνση χωρίς δικαστική διάταξη άρσης του απορρήτου παραβιάζει στη συγκεκριμένη περίπτωση το άρθρο 8 ΕΣΔΑ

Η παραβίαση του απορρήτου ως ποινικό αδίκημα

ΠΚ (370, 370Α, 370Β, 370Γ, 370Δ και 370Ε)

- Πέρα από την επιστολογραφία και την τηλεφωνία, μπορεί να θεωρηθεί ότι τιμωρείται και η παραβίαση του απορρήτου στο Διαδίκτυο; (skype, viber κλπ).
- sms/mms : υπάγονται (contra 8/2019 ΜΟΔ Ηρακλείου), αλλά όχι emails
- Hacking, phishing, pharming : 370Γ, νέο 370Δ ΠΚ για παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών μέσω πληροφοριακών συστημάτων (Ν. 4411/16
- Επί του παρόντος είναι κακούργημα από τα προβλεπόμενα στον Ν. 2225/94
- Στο σχέδιο αναθεώρησης του ΠΚ προβλέπεται η μετατροπή του σε πλημμέλημα:
 - Δεν θα επιτρέπεται να γίνει για τη διερεύνησή του άρση του απορρήτου
 - Λειτουργεί συμβολικά ως υποβάθμιση της αξίας του προστατευτέου αγαθού
 - Με δεδομένο ότι οι γενικότερες απειλές κατά της ιδιωτικότητας εν γένει αυξάνονται, ανάλογη θα έπρεπε να είναι και η ποινική προστασία

Αντί επιλόγου: Απόρρητο και κοινωνικά δίκτυα

- Diary or data?

Απόρρητο των επικοινωνιών στο Facebook

LG Berlin, Απόφαση της 17.12.2015

KG Berlin, Απόφαση της 31.05.2017

BGH, Απόφαση της 12.07.2018

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

